

ဟံၣ်ယီ

ဟံၣ်လၢနအိၣ်ဖဲနဟဲတုၤသီလၢ အိးစၢ်တြၢ်ယၢ်အပူၤစၢ်အတီၢ်ပူၤအံၤန့ၣ် ဘၣ်တဘၣ် ကမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆိတစီၢ်တလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအကွၢ်ထွဲန့ၣ် မ့တမ့ၢ် ပှၤလၢအကိးန့ၣ် ကရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်လၢနအိၣ်ဖဲယံၣ်တဖၣ် နကဘၣ်ယုအီၤ ဖဲနဟဲတုၤသီလၢ အိးစၢ်တြၢ်ယၢ်အပူၤယုလီၤန့ၣ်လီၤ. နယုဟံၣ်ခိဖျါဟံၣ်အုကွၢ်, ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအကွၢ်ထွဲန့ၣ် မ့တမ့ၢ် ပှၤလၢအကိးန့ၣ် မ့တမ့ၢ် နသကိးသ့န့ၣ်လီၤ.

ဝှၢ်ဒိၣ်ဒီးဝှၢ်ဆဲးလၢအိးစၢ်တြၢ်ယၢ်အပူၤတဖၣ်အပူၤ အိၣ်ဝဲဒီးဟံၣ်အကလုာ်ကလုာ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လၢလီၢ်မံၤဒၢးအိၣ်ထဲတဖျါ ဒီးဟံၣ်ဒိၣ်ဟံၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢဝှၢ်အပူၤန့ၣ်အါတက့ၢ်တၢ်တဖၣ်အါ ဒီးဝှၢ်အဟံၣ်တဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. လၢဝှၢ်ချၢန့ၣ် ယုၢ်နံးဟံၣ်. ဟံၣ်ဒိၣ်ဟံၣ်ဆဲးအိၣ်ဝဲအါ ဒီးမ့ၢ်ပှၤအိၣ်လၢခိခိၣ်ဝှၢ်တဖၣ်တခီ အါတက့ၢ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါအဟံၣ် မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ဒီးထွဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်လၢအိးစၢ်တြၢ်ယၢ်အပူၤတဖၣ် အါတက့ၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်ဖိအိၣ်မ့ၢ်လီၢ်, တၢ်ဆ့ၣ်နီၤဝဲသကိးတၢ်အလီၢ်, တၢ်လုၣ်ထံလီၢ်, တၢ်ဆ့ၣ်တၢ်ကူတၢ်ကၤ ဒီးလီၢ်မံၤဒၢးအိၣ်တဘျုးဖျါန့ၣ်လီၤ. တၢ်လုၣ်ထံလီၢ်တဖၣ်အါတက့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်လုၣ်ထံဘိဒီးတဘျီတခီ တၢ်လုၣ်ထံကျိးအိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟးလီၢ်န့ၣ်တနီၤအိၣ်လီၤဆိဆိလၢတၢ်လီၢ်အိၣ်အိၣ်ဒီးတနီၤအိၣ်တပူၤယီၤဒီးတၢ်လုၣ်ထံဒၢးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဒီးလဲဟံၣ်

နဘၣ်ဒီးလဲဟံၣ်လၢ နကအိၣ်ဆိးလၢအပူၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အိးစၢ်တြၢ်ယၢ်ဝှၢ်အပူၤတဖၣ် ဟံၣ်လဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. နမူၤအိၣ်လၢ နကဘၣ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်အလဲ လၢစုလၢပဒိၣ်ဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢ (Centrelink) မ့တမ့ၢ် နလၢလဲန့ၣ်လီၤ. နကအိၣ်ဘၣ်ဟံၣ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ဆဲးထဲလဲန့ၣ် ဒီးန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢ ဝှၢ်ဒီးတၢ်လီၢ် ဒီးနဟ့ၣ်ဟံၣ်အပူၤကန့ၣ်ထဲလဲၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်လၢအအိၣ်လၢဝှၢ်ခၢၣ်သးအချၢ, ဝှၢ်အချၢဒီးခိခိၣ်ဝှၢ်တဖၣ်န့ၣ် အါတက့ၢ်အဒိၣ်ဒီးအပူၤဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တချုးလၢနလဲၤထီၣ်အိၣ်ဟံၣ်အသိးဘၣ်န့ၣ် နကဘၣ်ဟ့ၣ်ဆိဟံၣ်အလဲတလၢ ဒီး**ဟံၣ်လဲဟံၣ်ကီၤ** ဒီးဆဲးလီၤတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်လံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်လဲဟံၣ်ကီၤန့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ်အီၤတဘျီ (အါတက့ၢ်ထဲသိးတလၢဂီၢ်ဟံၣ်လဲ)န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်လဲဟံၣ်ကီၤအံၤ တၢ်ဟံၣ်ကီၤယၢ်အီၤ ဒီးနမ့ၢ်မၤဟးဂီၢ်ဟံၣ် မ့တမ့ၢ် ဟးထီၣ်ဟံၣ်တချုးလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤကတၢ်န့ၣ် တၢ်ကဟံၣ်က့ၤတၢ်လၢၣ် လၢစုဟံၣ်ကီၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲနဟးထီၣ်ကွံာ်ဟံၣ်အဆၢကတီၢ် ဟံၣ်ပူၤတၢ်ဟးဂီၢ်မ့ၢ်တအိၣ် ဒီးနမ့ၢ်တမၤကမၣ်တၢ်ဒီးလဲဟံၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤနီတမံၤန့ၣ် နကန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ ဟံၣ်လဲဟံၣ်ကီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဘၣ် နဒီးန့ၢ်ဘၣ် ဟံၣ်လဲဟံၣ်ကီၤတၢ်မၤစၢၤသ့. သံကွၢ်ဘၣ်လၢ ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအကွၢ်ထွဲန့ၣ် မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ယီတၢ်မၤစၢၤအခၢၣ်စးတၢ်ကၤ အအိၣ်တက့ၢ်.

တချို့နုနုလီအိပ်ဟံင်အသိဘၣ်န့ၣ် နကဘၣ်မၤပဲၤ **ဟံင်တၢ်အိၣ်သးအတၢ်ဟံၣ်ဖျါ**န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံၣ်ဖျါအံၤကမၤနီၣ်ယၢ်ဝဲ ဟံင်အတၢ်အိၣ်သး တချို့နုနုလီအိၣ်ဒံးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲနဟးထီၣ်ဟံင်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် တၢ်မုၢ်လၢ်အိၣ်ဝဲလၢ ဟံင်အတၢ်အိၣ်သး ကဘၣ်အိၣ်ဒံးတချို့နုနုလီအိၣ်ဒံးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံင်တၢ်အိၣ်သးမုၢ်တဆိတလဲနီတမံၤ ဝဲနဟးထီၣ်ဟံင်အဆၢကတီၢ် နကန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ ဟံင်လဲဟံၣ်ကီၤန့ၣ်လီၤ.

လၢကထီၣ်အိၣ်ဟံင်အဂီၢ် နကဘၣ်ဆဲးလီၤနမံၤလၢ **တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံင်လံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤ**အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အၢၣ်လီၤအံၤမုၢ်ဝဲ သဲစးအလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤ လၢနၤ - **ပှၤဒီးလဲအိၣ်ဟံင်** - ဒီးဟံင်ကစၢ် - **ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်**အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအံၤ မုၢ်တၢ်ဒီတဒၢဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ် ဒီးပှၤဒီးလဲအိၣ်ဟံင်အဂီၢ် ခိဖျါလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်ဝဲ တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဟံင်လဲဆံးအါ, ကဘၣ်ဟ့ၣ်အီၤအဆၢကတီၢ်ဝဲလဲၣ် ဒီးတၢ်ကအိၣ်ဝဲအံၤ ဆံးယံာ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အၢၣ်လီၤယၢၤထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ မုၢ်မတၤကဘၣ်ဟ့ၣ် **မ့ၣ်အူ, ထံ, ကံသဝံ, လီတဲစိ** ဒီးတၢ်အဂုၤအဂၤတဖၣ်အလဲန့ၣ်လီၤ.

နမူဒါအိၣ်လၢ နကဘၣ်ဟ့ၣ်ဟံင်,ထံ,မ့ၣ်အူ,ကံသဝံဒီးတၢ်အဂုၤအဂၤအလဲ ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် - မ့တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် တၢ်ကမၤတဲာ်ကွံာ်အီၤသ့, နမ့ၢ်တဟ့ၣ်ဟံင်လဲချူးဆၢချူးကတီၢ်ဘၣ်န့ၣ် ဘၣ်တဘၣ် နကဘၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်လၢ ဟံင်ပူၤသ့န့ၣ်လီၤ.

ဟံင်ကစၢ်အိၣ်ဒီးအခွဲးအယာ်လၢ အကဟဲသမံသမိးကွၢ်အဟံင် ဝဲနအိၣ်အဟံင်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. **တၢ်သမံသမိးကွၢ်ဟံင်** အဆၢကတီၢ်န့ၣ် အါတက့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးလီၤအီၤဝဲ တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံင်အလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဟံင်ကစၢ်ကဟဲကွၢ်ဝဲ နမၤကဆိအဟံင်ဒီးအကရၢၢ်စ့ၢ်ဒီးဒီးမုၢ်တၢ်ဟးဂီၤအိၣ်တမံၤမံၤဇၢ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်တမၤကဆိကဆိနဟံင်ဘၣ်န့ၣ် ပှၤအိၣ်လၢနခိၣ်နယၢၤကအူန့ၣ် ဒီးဘၣ်တဘၣ် နဟံင်ကစၢ်နီဟးထီၣ်ကွံာ်နၤသ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ပှၤဒီးလဲအိၣ်ဟံင်ဖိအမူဒါတဖၣ်

- ဟ့ၣ်ဟံင်လဲချူးဆၢကတီၢ်
- ကွၢ်ထွဲဟံင်မ့တမ့ၢ်ယုၢ်န့း
- ဟံင်တၢ်ဟးဂီၤမုၢ်အိၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဟံင်ကစၢ်
- ဘၣ်ယုၢ်န့းလၢဟံင်ကစၢ်တချူးဆိတလဲတၢ်တမံၤမံၤလၢဟံင် မတမ့ၢ် တးတမံၤမံၤ
- တချူးဟးထီၣ်ဟံင်န့ၣ် ဒုးသ့ၣ်ညါဆိဟံင်ကစၢ်ချူးဆၢချူးကတီၢ်, ညီန့ၢ်လၢလွံၢ်အတီၢ်ပူၤ
- မၤလီၤတၢ်လၢ ပှၤအိၣ်လၢဟံင်ပူၤအနီၣ်ဂံၢ်တဘၣ်အါန့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးဝဲ တၢ်ဒီးလဲဟံင် မ့တမ့ၢ် တူၢ်လီၢ်ပှၤတမံၤလၢကအိၣ်ဆိးဖးယံာ်တသ့
- ဆိကမိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢ ပှၤအိၣ်လၢနခိၣ်ယၢၤအဂီၢ်
- ဟံၣ်ကီၤယၢ်လံာ်ဖီတဲာ် ဒီးလံာ်တီလံာ်မိဘၣ်ထွဲတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံင် မုၢ်ဒ်သီးတၢ်သးတလီၤပလီၢ်မုၢ်အိၣ်ထီၣ်န့ၣ် နဒုးန့ၣ်အီၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်အုၣ်သးတခါကသ့အဂီၢ်
- မုၢ်ဟးထီၣ်ဟံင် တချူးတၢ်အၢၣ်လီၤအဆၢကတီၢ်လၢာ်န့ၣ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိး.

ဟံင်ကစၢ်အမူဒါတဖၣ်

- ဟံင်အလဲမ့ၢ်ထီၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိ ပှၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်
- မ့ၢ်နီၤဟးထီၣ်ကွၢ်ပှၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိဝဲချုးဆၢချုးကတီၢ်
- အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဘျီက့ၤဟံၣ် ချုးဆၢချုးကတီၢ်
- ဟံင်ကစၢ်မ့တမ့ၢ်အူကွၢ်မ့ၢ်ဟဲသမံသမိးဟံၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိဝဲဘၣ်ဘျီဒါ
- ဒ်တၢ်ငါအိၣ်ဟံၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်အသိး နမ့ၢ်တမၤဟးဂီၤအီၤနီၤတခါန့ၣ် ဟံင်ကစၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤန့ၤ ဟံင်လဲဟံၣ်ကီၤခဲလၢၣ် ဖဲနဟးထီၣ်အခါ.

တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ

- ထီဘိကးတၢ်ယၢ်န့ၣ်တြီဖးဒိၣ်ဒီးဝဲတြီဖိတဖၣ်ဒီးနီၣ်ဝံၣ်ခံ
- ဖဲနတဖိအိၣ်တၢ်အခါန့ၣ် မၤသံယၢ်တၢ်ဖိတၢ်အလီၢ် ထီဘိ
- မ့ၢ်အူတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဖဲး ကဘၣ်မၤတၢ်ထီဘိ – ဆိတလဲအလီၤအ့ၣ် (ယုလါတဘျီ).

ဟံၣ်ဃီတၢ်တံၤနီၣ်

ဒ်သိးတၢ်သုတကွၢ်ဆၢၣ်မဲၢ်တၢ်ခီတၢ်ခဲဘၣ်ထွဲတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်အဂီၢ် ဆူးကါတၢ်တံၤနီၣ်လၢလၢၣ်

- ☐ သ့ၣ်ညါဟံၣ်ဃီခိၣ်ယၢၤတၢ်အိၣ်သးဒီးသ့ၣ်ညါ**ကျိ,ဝံစိၣ်တီဆူတၢ်အိၣ်သးဒီးကျး**တဖၣ်လၢအအိၣ်ဘူးဒီးဟံၣ်
- ☐ သ့ၣ်ညါတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်**အဆၢကတီၢ်**ယံၣ်ထဲလဲၣ်
- ☐ သ့ၣ်ညါမ့ၢ်**ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲထဲလဲၣ်** ဒီးအခါဖဲလဲၣ်
- ☐ သ့ၣ်ညါမ့ၢ်**ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲဟံၣ်ကီၤ** (ညိၣ်န့ၢ်ဟံၣ်လဲလွံၤန့ၢ်အဂီၢ်) ထဲလဲ
- ☐ သ့ၣ်ညါ**မ့ၢ်ဟးထီၣ်ဟံၣ်** တချုးတၢ်အၢၣ်လီၤလၢၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးထဲလဲၣ်
- ☐ သ့ၣ်ညါဟံၣ်ကစၢ်ဒီးပှၤဒီးဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်ဖိ**အမူအဒါ**
- ☐ ရဲၣ်ကျဲၤလၢတၢ်**ကထီထီၣ်န့ၢ်တၢ်လၢအလီၢ်** (မ့ၢ်အူ, ထံ, ကံသဝံ, လီၤတဲစိ)
- ☐ ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး**နဖိ**တဖၣ်
- ☐ နဆၣ်ဖိ**ကီၢ်ဖိ**မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ် ကွၢ်ထွဲအီၤ
- ☐ **မၤကဆဲးကဆိ** နဟံၣ်ဒီးကရၢၢ်
- ☐ ဒ်သိးအသုတကဲထီၣ်တၢ်တံၢ်တံၢ်လၢပှၤအိၣ်လၢခိၣ်ယၢၤအဂီၢ် **တၢ်ဘၣ်မၤသီၣ်** တၢ်အါအါဘၣ်
- ☐ ဟံၣ်တၢ်**ကမ့ၢ်**ဘၣ်အၢလၢအဒၢပူၤ ဒီးတၢ်ကမ့ၢ်လၢတၢ်ဆူးကါက့ၤအီၤသ့ၣ်လၢအဒၢဒၣ်ဝဲ.

လိာ်ကဘျဲးပၤတဘျီအံၤ တၢ်ဟံၤလိာ်ဟီၤအိၤ န်အံၤန့ၣ်လိာ်.

Australian Government
Department of Social Services

ဘၣ်တၢ်မၤဖျါထီၣ်အိၤလၢ ဘီၣ်မုၢ်သးဘီၣ်မုၢ်က
ရၢလၢတၢ်န့ၣ်လိာ်ဟးထီၣ်ကီၢ် လၢအိးစံၤထွဲ
လိာ်ယၢ်ပုၤဂ့ၢ်ဝိတၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤအဂီၢ်

